

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 14 December.

Sine ira, studio et metu.

STATSHUSHÅLLNING.

(Forts. fr. N:o 99).

De skäl, *Förvaltningen af Sjöärenderna* anförer mot kronoskogarnas försäljning, äro i allmänhet de samma, som vi förut ofta sett anförda, nemligen att tillfället till nybyggen skulle uphöra; att hemman, som haft sin enda skogs- och betestillgång på kronoskogarna, skulle råka i ödesmål; att man endast med svårighet skall kunna bestämma vidden af ersättningsmarken till betesägarne; att det är magtpåliggande att vårda de få kvarlevorna af Kronans skogar för Kronans behof och allmänna byggnader o. s. v. Kronoskogarnas vanskötsel tror Förv. till en del böra tillskrifvas de ännu oafgjorda rågångsfrågor, hvarigenom skogarnas gränser äro ovissa, och anser en förbättrad bevakning möjlig.

Förv. tror således af allt detta "den slutföljd kunna med någorlunda visshet dragas, att försäljning af Kronans parker och allmänningar, äfven med iakttagande af de af Ständerna gifna föreskrifter, icke vore i det hela af någon väsendtlig fördel, hvarken för Staten eller det allmänna" *). Men då Ständerne bestämdt stadgat deras beslut och i händelse Kongl. Maj:t skulle det-

samma stadfästa; anser Förv. sig böra uppgifva, hvad i afseende på verkställigheten må vara lämpligt och mäst tjenligt. Dock som Landshöfdingarnes yttranden dels äro ofullständiga, dels olika, anser Förv. sig böra hemställa, om icke Kongl. Maj:t täckes bifalla, hvad Förv. år 1810 gemensamt med Kammar- och Bergs-Collegierne om en dylik försäljning, som den nu i fråga varande, samt sedermera, gemensamt med samma Collegier, i anledning af Ständernas underd. skrifvelse, angående recognitionsskogarnas försäljning, d. 14 Junii 1818, sig yttrat. I det första af dessa utlåtanden föreslogs, äfven i anseende till ofullständighet i de erhållna upgifterna, att Landshöfdingarne, i samråd med erfarne män, hvar i sitt län, måtte öfverlägga om försäljningsfrågan och uppgifva alla omständigheter, hvarest en Comité troddes böra tillsättas, för att utarbета förslag. I det sednare har Förv. föreslagit, att, sedan utrönt blifvit, hvilka skogar Bruksägarne ville inlösa, Landshöfdingarne måtte uppgifva de öfverblifna skogarnas beskaffenhet, så att de delar, hvilka voro tjenlige för furuträns tillväxt, kunde från försäljning undantagas.

Krigs-Collegium tror de särskilda anspråken på kronoskogarna först böra prövas, till hvilken ända en viss prescriptions-tid borde bestämmas, inom hvilken hyar

*) Här hafva vi åter den där ljusa distinetionen.

och en, som har något anspråk, borde, vid talans förlust, göra den gällande och erhålla ersättning af skogen för hvad som ostridigt finnes. Derefter tror Coll., på "de flera skäl Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uti deras yttranden anført," *) att det återstående ej kan eller bör genom aucttion till den högstbjudande afyttras, men, efter hvad hvarje local medgifver, till huggade odlare uplätas, emot årlig skatt enligt skattläggning; dock med undantag af de skogstrakter och parker, dem Kronan bör, för flottornas och andra behof, behålla och vårda. Med de norrländska skogarna tror Coll. böra förblifva på samma sätt som nu.

Särskilda tankar äro yttrade af Hr. Presidenten i Kammar-Collegium, samt en ledamot i Krigs- och en i Bergs-Collegium.

Det ämne, hvaröfver vi sålunda framställt delade meningar, är visserligen ett stort fält för omhugsan, och länge skall den, som vill stadga sin öfvertygelse på blotta skäl, utan tillhjälp af fördomar och afsigter, få på detta fält välja och förkasta, bland den mängd af idéer, som erbjuder sig.

Hvad som förekommer säkert är, att allmän vård öfver skogar aldrig skall uppfylla sitt ändamål. Lika säkert torde vara, att såfånga försök af allmänna makten att göra, hvad som icke låter göra sig, äro i hög grad skadliga, ej blott derföre, att de förslösa statens medel utan gagn, men också derföre, att de gifva förderliga prof af vanmakt och oklokhets, der allt bör vara vishet och kraft.

Dernäst är det säkert, att fredlysning och bevakning öfver publik egendom, så ofta den gäckas och missbrukas, verkar ganska ofördelaktigt på allmänna sedligheten. Ett uslare och mera allmänt förar-

gande exempel kan föga uptänkas, än det af en egennyttig, förtappad och samvetslös skogsbetjent, som ömsom far omkring bygden och upbär sammanskott, för att se igenom finger med tillgrepp på Kronans skogar, och ömsom antastar med rättgångar de motvillige, som vägra att offra till honom, vittnar sjelf och bevisar dem, hvad beskyllning om tillgrepp, han helst behagar göra, eller, allt efter domstolarnes olika meningar, åtminstone tvingar de anklagade till värjemåls-ed.

Vidare är det afgjort, att på många ställen utsyningsrätten anses af dem, som äga den, för en förmån af högst ringa eller alldeles intet värde. Tidsspillan och omgångarne vid afhämtningen, som under Skogsbetjeningens tillsyn måste ske på slädföre, och således inställas, hvarje gång föret tryter på den utsatta tiden, äro ensame så stora olägenheter, att man oftast heldre köper sin stock, om man kan få den till köps, för att få begagna tjenlig tid till afhämtning och undgå den obehagliga bevakningen.

Deremot är det ej mindre sant, att ehuru dålig skogsvården på de allmänna skogarne må vara, den dock aldrig kan blifva så usel, som allmogens vård öfver dess enskilda skogar för närvarande, nästan utan undantag, är. Så länge man icke bränner svedjeländ och icke borthugger den späda skogen, för att nyttjas till gårdselstör, sådeskrakar, trögårdspröt och dylikt, kan man icke uphinna vår svenska allmoge i konsten att föröda det dyrbaraste af alla jordens alster. Att denna förödelse, vid svedjandet, sträcker sig ända till sjelfva jordens productionsförmåga, inser man lätt; och man behöfver icke vara sakkännare, för att på Smålands marker skönja, huru svedje-elden, efter några omgångar, ofta så hunnit fräta till bottnen, att all vegetation afstannat och

*) Som nemligen äro mot hyarandra stridande.

det kala gruset, fördom betäckt med bördig mylla, hotar att evigt förblifva i sitt ofruktbara skick.

Sådant kan svårligen hända på det allmännas skogar, om de icke genom rent nidingsverk antändas på rot. Misshushållningen med dem stannar, såsom redan anmärkt är, vanligen dervid, att den timmervuxna — eller åtminstone till timmerbrukbara — skogen alltför starkt medtages. Alla de yngre generationerna stå kvar, och det behöfves icke särdeles lång tid, innan timmerträdet åter börja att kunna fås.

När man tvistar om *skogsvård*, bör man komma öfverens, hvad man dermed menar. Man får icke förblanda vården om skogens vext med blotta omsorgen att spara den, sedan den hunnit upvexa till den brukbarhet, man önskar. Det senare åsyftar blott att få skogens afkastning rättvist delad åt dem, som den bör tillfalla. Det förra utgör sjelfva skogshushållningen, men har ännu aldrig hos oss varit föremål för den allmänna skogsvården. Allt inskränker sig till utdelningen och tillsyn, att icke mera af det fullvuxna medtages, än att andra behöfvande äfven kunna finna tillgång.

Är nu en sådan skogsvård af särdeles stor vigt, äfven om den kan verkställas med all önskelig noggrannhet? — Så länge skogen har tillgång på timmervuxna träd (till byggnings- eller sågstockar), böra alla behöfvande i distriktet dermed förses. Att neka dem detta, för att låta skogen öfvermogna och stå onyttig, till dess den tager röta, kan icke komma i fråga. Således om hvar och en finge taga efter behag, kunde dock ej mera åtgå, än som nu ungefärligen går. För skogens tillstånd vore det likgiltigt. Det är endast rättvisan imellan de behöfvande, som fordrar bevakningen.

Men för skogens upammande, påskyn-

dandet af dess vext genom tjenlig qvistning och gallring, jordens gödande med det afqvistade riset o. m. d., är människohandens oundgänglig, och der hon saknas, går skogshushållningen illa, likasom mestedels allt den vilda naturens verk, så vidt frågan är att använda det för människobehof. Här är det likväl, hafva vi redan sagt, som våra skogar i allmänhet — åtminstone våra krono-skogar — i alla tider saknat människohanden. Följden häraf är ingen annan, än att längre tid åtgår för skogens vext, och således större rymder uptagas, för att fylla våra behof. Lyckligt blott, om, med upoffring af dessa rymder, vi åtminstone icke alltför oklokt använde, hvad som vexer, om vi nyttjade endast fullvuxen och mogen skog till alla de behof, hvar till den kan nyttjas, och derigenom sparade det mångdubbla antal af ungt tillvexande gods, som i stället tillgripes. Aldrig skulle våra skogar utödas derigenom, att vi nyttjade dem, så mycket de någonsin behöfvas. Och att anlita dem utöfver vårt behof, det kan aldrig blifva ett nöje, som förleder oss.

Ingen betänklighet återstår då, att ju våra allmänna skogar må föryttras, så länge man ej tänker sig någon annan förödelse på dem, än afsalu af sådana skogsalster, som i allmänhet säljas, och hvilka ensame kunna med fördel säljas, d. v. s. af grof och mogen skog. All den tillgång, de deraf innehålla, åtgår nu, så vidt den behöfves — och mera kan ej då ske. Hafva de någonstädes öfverflöd; så är ingen ting bättre, än att enskilda blifvande ägare må skaffa afgång och nyttigt användande deraf, i stället att nu låta förruttnelsen härja det obegagnade.

Vådän ligger blott deri, att skogen af dessa enskilda köpare antingen svedjas och i sjelfva vexten således utrotas, eller ock

med flit förstöres till nybyggens anläggande. Det förre kan icke undvikas, om icke genom uttryckliga förbud, hvilka så lätt kunna göras till köpevilkor och visserligen, i fall de äfven kunna göras åttlydde, skulle vara de helsosamaste efterdömen emot en så förderlig landssed. Vi skulle tro, att detta borde kunna ske. Svedjande är icke lätt att göra i smyg. En Länsman kan oftast från sitt boställe se all möjlig svedjerök inom sitt distrikt; och han besöker dessutom gerna hvarje år de flesta hyar derinom. Allmän tillsyn öfver efterlefraden af ett sådant förbud borde då vara möjlig, om icke annars all möjlighet att vaka öfver förbudslagar redan försvunnit genom den slapphet, som förbudens mängd vållat.

Nybyggensanläggningarne åter ingå just i ändamålet af anstalten. Försäljningar på annat sätt, än till full ägo, kunna icke heller påtänkas; och då är följden, att ägaren anlägger hemman på sin skog, der han tjenligt finner. Han får ej frihetsår; men i framtiden blir hans skatt så lindrig emot andra hemmans.

Att spara skog för afsalu blir icke nybyggarens intresse; och en stor del af sin skog måste han rothugga, för att få åker och äng. Den enda möjligheten, att från de föryttrade skogarne förvänta nödig skogstillgång för dem, af hvilka de förut varit nyttjade, beror således derpå, att all den skog, nybyggaren bibehåller, vårdas i sin vext med desto större omsorg, och all åverkan på träden i deras ungdom desto strängare afskaffas. Ty visserligen är det utom allt tvifvelsmål, att mindre än hälften af de nu befintliga skogssträckorna, på enskildas och det allmännas jord, vore tillräcklig för att gifva lika stor skogstillgång, om skogen i dessa begge afseenden sköttes med någorlunda omsorg. Lika säkert är likväl deremot, att detta ej blefve att förvänta,

ehuru skogsafsättning utan tvifvel icke är den minst lönande afkastning af en jord, derföre, att hon är den minst besvärliga och den, som fordrar minsta förslag.

Nej, nybyggens skog skall vanvårdas liksom all annan. Ingen skall qvista och gallra sin uppvoxande skog, ingen företaga sig att till gärdselstörar och sädeskrakar sönderklyfva gamla träd; hvar och en skall dertill nedhugga hundrade de vextligaste späda stammar i stället för en enda fullvuxen, som kunnat gifva hundrade störar o. s. v. De gamla sedvanorna skola följa nybyggaren till hans nya hem. Han skall tänka och lefva för dagen. Ett dagsverke mindre för honom skall, i hans såsom i hans fäders ögon, vara en större vinst, än hundrade besparade träd åt hans efterkommande. Det enda af förstörings-systemet, hvori han skall kunna tillbakahållas, blir svedjande, om nemligen man finner nödigt att förbjuda honom det, och den allmänna tillsynen förmår att handhafva förbudet.

En utväg skulle dock möjligtvis vara att vidtaga. Som det beror af den allmänna makten att bestämma köpevilkoren; så kunde någon ting föreskrifvas köparne till iakttagande både vid sjelfva nybyggesanläggningarna och skogens användande sedermera. Man kunde t. ex. säga, att blott en viss andel af hvarje inköpt skog finge uppbrytas och rödjas till annat bruk, så att åtminstone hälften eller väl två tredjedelar deraf bibehölles till skogsvext. Till och med skulle ett visst hushållningssätt med denna kvarblifvande skog kunna påbjudas, åtminstone läroböcker om ett sådant hushållningssätt utdelas till köparne, emedan det verkligen icke synes olämpligt att samhället söker afhjelpa åtminstone den delen af det onda, som ligger i ren okunnighet.

Som likväl af allt detta, ehuru oändligt lättare verkställt det kunde vara, än för-

